

Udskriftsdato: 14. december 2025

FOU nr 2007.445 (Gældende)

Besøgsforbud til gæst på plejecenter

Ministerium: Folketinget

Besøgsforbud til gæst på plejecenter

Resumé

En kvindes mor havde i nogle år inden sin død været beboer på et plejehjem. I forbindelse med at kvinden besøgte sin mor, opstod der konflikter mellem kvinden og personalet vedrørende pasningen af moren. Konflikterne medvirkede til at plejepersonalets fagforening meddelte at dens medlemmer ikke længere kunne udføre tjeneste hos moren hvis der ikke blev fundet en løsning på konflikterne.

Efter morens død fortsatte kvinden med at komme på plejehjemmet bl.a. som besøgsven for en af de andre beboere, og hendes besøg gav stadig anledning til konflikter. Dette førte til at borgmesteren i et anbefalet brev til kvinden meddelte at hendes tilstedeværelse på plejehjemmet var uønsket. Han henledte i den forbindelse kvindens opmærksomhed på straffelovens § 264 om personer der uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted. Kvinden mødte alligevel op på plejehjemmet og blev i den forbindelse bortvist ved politiets hjælp.

Kvindens mand klagede til det kommunale tilsyn der ikke fandt grundlag for kritik af kommunen. Han klagede herefter til ombudsmanden.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere at kommunen af hensyn til plejehjemmets drift anså det for nødvendigt at meddele kvinden at hun var uønsket på plejehjemmet. Det retlige grundlag for en sådan meddelelse kunne enten være en 1) henstilling med advarsel om politianmeldelse eller besøgsforbud, 2) politianmeldelse eller 3) besøgsforbud med hjemmel i anstaltsbetragtninger.

Det fremgik af sagen at der ikke samtidig med meddelelsen til kvinden blev indgivet politianmeldelse. Det var uklart om meddelelsen herefter skulle opfattes som en henstilling med advarsel om politianmeldelse – jf. henvisningen til straffelovens § 264 – eller som et besøgsforbud.

Ombudsmanden mente det var kritisabelt at det ikke klart fremgik hvad der var det retlige grundlag for meddelelsen. Det hjemmelsgrundlag som beslutningen var truffet på grundlag af, burde have været fremgået af meddelelsen.

(J.nr. 2004-3027-063).

Sagen drejer sig om X Kommunes beslutning fra marts 2004 om at A's hustru, B, ikke længere kunne besøge plejecentret Y.

B's mor, C, boede fra 15. december 2001, til hun den 7. januar 2004 blev indlagt på hospitalet og senere afgik ved døden, i en lejlighed på plejecentret Y. A og B kom i den periode meget på plejecentret for at besøge C.

Der opstod i forbindelse med besøgene konflikter mellem B og personalet på plejecentret Y vedrørende pasningen af C.

Personalet tog forskellige notater om samarbejdet og konflikterne med B. Af et notat om weekenden 30.-31. august 2003 fremgår bl.a. følgende:

"Det blev 'desværre' mig der skulle yde morgenpleje hos (C). (C) er en meget sød dame. Når jeg laver pleje og andre praktiske ting hos (C), har jeg sommerfugle i maven. Jeg er nervøs, gør jeg det nu rigtigt? Er maden smurt rigtig med det rette pynt? O.s.v. Man ved aldrig hvornår (B) (datteren) står der. Lørdag viste hun sig heldigvis ikke.

Natten til søndag vågnede jeg mange gange og tænkte at (B) kommer sikkert søndag. Bare jeg nu kan gøre det hele rigtig til (B)'s tilfredshed.

Søndag bliver (C) igen plejet af mig, med endnu flere sommerfugle i maven for jeg er sikker på at (B) kommer og kontrollerer i dag. (B) kommer kl. 11.30. (C) er ved at spise i opholdsstuen. (B) hilser og går ind på (C)'s stue. Efter (C) har spist skynder vi os at sætte (C) på toilettet. Imens prøver jeg at finde et tæppe, som jeg så i morges lå pænt foldet sammen på en stol. Det skulle bruges til at lægge over (C) når hun skal sove til middag. Jeg spørger (B) om hun ved hvor det er. Jeg kan se at nu begynder hun at blive vred. (B) siger at det tæppe skal ligge i hjørnet på skamlen. Mor vil have orden og vi skal kunne sidde på en stol når vi kommer på besøg. Nu er (B) *meget* vred og taler *meget* højt. Jeg begynder at dirre indvendigt. Derefter åbner (B) døren til skabet med bluserne (som jeg synes ligger i pæne rækker). (B) siger at tykke og tynde bluser ligger blandet. Det vil hun ikke have. Derefter råber hun at hun rydder op hver gang hun er på besøg og råber at det nok er de unge piger der ikke har forstand på at rydde op. Jeg siger pænt til hende at jeg synes at det er dejligt at hun hjælper os med at holde orden. Det skulle jeg aldrig have sagt. Nu råber hun endnu højere at hun ikke får løn for det og det er bestemt vores arbejde. Jeg bakker langsomt ud af døren og må sætte mig med et glas vand.

Bagefter tænker jeg, hvor er det urimeligt at jeg skal behandles sådan, når jeg har ydet en kærlig og god omsorg for (C) og været meget omhyggelig med opgaverne hos (C)."

Konflikterne førte til at personalet i efteråret 2003 valgte at involvere deres fagforening. Den 15. september 2003 blev der holdt et møde med deltagelse af personalet, fagforeningen og X Kommune til drøftelse af situationen.

Fagforeningen meddelte i brev af 17. november 2003 kommunen at den forventede at der blev taget de nødvendige initiativer til at sikre at B og andre pårørende ikke var på stuen når personalet plejede og passede C. Samtidig skulle det sikres at B ikke kontaktede personalet på fællesarealerne. Hvis en aftale ikke var på plads inden udgangen af november 2003, krævede foreningen at dens medlemmer ikke skulle udføre tjeneste hos C.

Af et notat af 18. november 2003 fremgår bl.a. følgende:

"I går trådte (B), (A) og hunden ind ad døren kl. ca. 17.20 lige som alle beboerne skulle til at hjælpes til bords for at spise. Der var nok at se til fordi opvaskemaskinen først var blevet færdig med at vaske, ligesom de skulle spise og der manglede bestik og suppeskåle. Jeg havde regnet med at det hele bare var til vask i opvaskemaskinen, men der var ingen af delene, så jeg måtte ovenpå for at hente.

Imens jeg stod ved opvaskemaskinen, gik (B) hen imod mig og bebrejdede mig med høj, skinger stemme, at der var en våd sø ved kørestolen, inde på stuen hvor hendes mor havde siddet indtil nu og at jeg skulle komme og hjælpe hendes mor nu. Jeg sagde venligt til hende, at vi nok skulle kigge på det, men at det ikke blev lige i dette øjeblik, da de andre beboere netop skulle til at spise og sad og spurgte, hvor deres suppe blev af. (B) sagde med skarp stemme, at det skulle være nu. Jeg var lige ved at falde over hunden, som vimsede omkring benene på mig ved opvaskemaskine og skraldespanden. Jeg blev vred på (B) og hendes totale mangel på situationsfornemmelse. Jeg sagde med mere bestemt stemme endnu engang, at jeg nok skulle hjælpe hendes mor, men at jeg ganske enkelt ikke havde tid i dette sekund, da jeg var ved at forsøge at stille maden på bordet til de andre beboere. (B) blev ved med at følge efter mig med sine anklager og forlange at det skulle være nu. Jeg valgte at gå ind til (...) og give hende lidt mere suppe, da hun næsten intet kunne spise, da jeg var der inde en time tidligere. Jeg lukkede døren stille og roligt, da jeg kunne mærke (B) fulgte efter mig. Jeg overvejede om jeg skulle ringe til politiet, da jeg følte mig forfulgt og truet af (B). Jeg frygtede at hun kunne finde på at åbne døren og gå ind til (...), hvor jeg var. Jeg besluttede, at hvis hun gjorde dette, ville jeg ringe til politiet.

Lillian havde Maria med i introduktion og var ved at forklare hende nogle ting. De hjalp (C) til bords og hjalp hende med at spise. Bagefter har Lillian fortalt mig at (B) beklagede sig til Lillian inde på (C)'s

stue, at jeg ikke ville hjælpe hendes mor og at der var denne sø på gulvet. Lillianfortalte mig at hun havde mærket på (C)'s kjole og at hun ikke skulle tisse og hendes kjole ikke var våd, så hun havde beroliget (B) med dette. Lillian fortalte mig også at mens jeg var inde ved (...), begyndte (B) desuden at beklage sig til Lillian, at 'når det er Birgit, der er her, så skal min mor altid sidde her ovre ved bordet alene'. Lillian havde svaret hende at det jo ikke passede og at det gør hendes mor også mange andre aftener.

Lillian fortalte mig, at (B) også havde beklaget sig til hende over at 'når Birgit er her, så skal min mor altid sidde alene og spise'. Lillian havde igen stille svaret hende at det jo ikke er rigtigt. Til mit eget forsvar vil jeg gerne sige, at dette aldrig ersket. Hvis ikke jeg selv har hjulpet (C) med at spise, har jeg altid aftalt med 4-timers vagten at hun hjælper (C). (C) kan slet ikke spise alene, da hun spiser for hurtigt og får maden galt i halsen.

Da jeg kom ud fra (...) ca. 15 min. senere, sad (B) og (A) og skulede efter mig. Jeg valgte at gå ind til (...), give hende vand i sonde osv. Da jeg kom ud ca. 10 min. senere, sad (B) og (A) stadig ved bordet med (C). Jeg aftalte med Lillian at jeg gik op og spise. Da jeg havde spist var de gået.

Jeg gik ind på (C)'s stue og konstaterede at 'den våde sø', som (B) havde talt om, bestod af højst 15 ml. rød saft, som (C) sandsynligvis har spildt, da hun sad ved bordet og drak saft lige før spisetid. Det var til at tørre op med et enkelt stykke køkkenrulle!

Lillian fortalte mig, at (B) havde bedt hende skrive under på at hun havde modtaget 7 tbl. Risperdal, som jeg skulle låse ned i boxen. Det gjorde jeg, men blev irriteret. Sidst jeg selv havde kvitteret for medicin (B) afleverede, var der mange diskussioner og hun kom igen 1 time senere og forlangte alligevel at få det tilbage. Jeg er vred over at hun har denne særregel for medicin fordi der går for meget tid med det og det stiller mig i et dilemma. På den ene side skal jeg sørge for at hendes mor får den ordinerede medicin, på den anden side, ønsker jeg ikke at tale med (B).

Jeg er også i et dilemma, hvis (C) skal hjælpes på toilettet mens (B) er der. For på den ene side, siger reglerne at jeg skal hjælpe (C) på toilettet, selvom (B) forlanger at overvære seancen. På den anden side giver dette (B) frirum til at kritisere mig uhæmmet imens.

Da jeg var på arbejde i weekenden, havde (C) besøg af (B) og (...). I begyndelsen af min vagt fik jeg at vide i rapporten, at to vikarer havde skullet hjælpe (C) på toilettet; i første omgang glemte de at tage benene til kørestolen ud til siden, så de kunne lifte (C) op. Jeg fik at vide, at (B) straks havde beskyldt dem for ikke at kunne finde ud af deres arbejde. Efter rapporten, da jeg gik en runde til alle beboerne, sad (B) og (...) stadig inde hos (C) og beklagede sig med det samme jeg trådte ind ad døren, at der havde været to vikarer, som overhovedet ikke kunne finde ud af deres arbejde og at de var for dårlige til at arbejde her. Jeg blev vred over at skulle lægge øre til sådanne beskyldninger af mine kollegaer. Og jeg ved, at (B) konstant beklager sig til andre over mig.

Jeg så til resten af beboerne og gik i gang med mit arbejde. Gerda spurgte om hun måtte have sin dør åben for så kunne vi sludre mens jeg dækkede bord og hun kan godt lide at se mig nusse rundt udenfor. Jeg svarede at selvfølgelig måtte hun det og det må hun altid. (B) og (...) kom ud fra (C) og (B) kom hen i mod mig. Gerda havde netop bedt om en ren kop og jeg gik ind til hende med den og lukkede døren stille og roligt. Gerda kiggede på mig og jeg følte mig 'afsløret'. Jeg synes jeg var nød til at forklare Gerda, hvorfor jeg alligevel lukkede døren. Jeg sagde at nogen gange fulgte (B) efter mig ind på stuerne, så jeg måtte lukke døren og om det var ok. Gerda udbrød spontant: 'hun er bare så irriterende'! Igen følte jeg mig i et dilemma for jeg er ganske enig med Gerda, men vil gerne opføre mig professionelt. Jeg kom i tanke om den foregående aften, hvor Ulla og jeg tilfældigvis havde bemærket at (B) stod og talte med Gerda i fællesarealet og at Gerda så skræmt ud. Fra en samtale med sekretær, Pia, den foregående aften fordi der var julefrokost på plejecentret, vidste jeg at der var sendt brev ud fra juristen til (B) om fredagen, hvor hun blev indkaldt til møde. Dette brev havde hun sandsynligvis fået om lørdagen. Ulla foreslog at jeg måske skulle sikre mig at (B) ikke havde været efter Gerda og truet hende på en eller anden måde pga. dette brev.

Nu da jeg sad og talte med Gerda om (B), tænkte jeg at jeg ligeså godt kunne lægge kortene på bordet og høre Gerda, om (B) på nogen måde havde været ubehagelig over for Gerda den foregående aften. Gerda sagde at det havde hun ikke, men at hun havde beklaget sig til Gerda over sit dårlige helbred, ondt i ryggen osv., og at Gerda ikke følte hun kunne skære hende af og gå ind til sig selv, så hun blev stående og lyttede, men blev så træt i kroppen af at stå så længe og hun sagde at hun synes (B) er frygtelig pågående og at hun var helt udmattet bagefter af at stå og høre på al hendes snak. Gerda sagde også at hun en dag havde hørt en anden sygeplejerske for nogen tid siden, sige magtesløst til en af sine kollegaer at hun ikke 'ville have noget med (B) at gøre længere' og at der vist desværre er flere der har det sådan. Gerda sagde at hun holdt meget af netop denne sygeplejerske, som ikke arbejder her mere. Det var tydeligt at se, at Gerda var påvirket af denne sygeplejerskes afmagt, Jeg tilstod over for Gerda, at jeg har det på samme måde som denne sygeplejerske. Gerda sagde at hun synes det er meget ærgerligt, at det skal være sådan.

Jeg er virkelig vred over, at denne chikane får lov at fortsætte aften, efter aften uden at der bliver grebet ind over for (B). Jeg oplever at hun i højere og højere grad forhindrer mig i at udføre mit arbejde. Jeg kan ikke længere være til stede i samme lokale som hende, da hun konstant angriber og forfølger mig med de samme ting hver aften.

I starten brugte jeg meget tid på hende og troede at hvis jeg lyttede til hendes beskyldninger og var rar og imødekommende, måtte det kunne løses. Hun hører overhovedet ikke, hvad jeg siger og hendes uendelige kritik af mig har absolut intet på sig. Det er de samme beskyldninger hver aften. Jeg er kun interesseret i at udføre mit arbejde og hjælpe beboerne til at have det bedst mulig.

Jeg vil ikke tale mere med (B) for jeg oplever det som spild af tid. Al den tid går fra de andre beboere. Og ikke nok med det, jeg kan mærke hvordan jeg stille og roligt brænder ud og mister gejsten, lysten og overskuddet til at hygge om hendes mor og de andre beboere."

X Kommune udarbejdede et udkast til en samarbejdsaftale og holdt den 27. november 2003 et møde med A og B. A og B forklarede på mødet om deres opfattelse af samarbejdssituationen med personalet. Da B ikke ønskede at underskrive samarbejdsaftalen, udarbejdede kommunen herefter "Retningslinier for pårørende til C, bolig 1, plejecenter (Y)" af 4. december 2003. Af retningslinjerne fremgik bl.a. følgende:

"Adfærd i forhold til personale og øvrige beboere

De pårørende skal respektere personalets faglige vurderinger i forhold til udførelsen af pleje- og omsorgsopgaver.

Evt. personlige og telefoniske henvendelser fra de pårørende vedr. (C) skal rettes til lederen eller (X) Kommune, afdeling for Ældre & Handicap, afsnittet for Omsorgs- og Plejehjemsadministration, i tidsrummet mandag-fredag, kl. 10.00-14.00. Det kan max. accepteres at lederen bruger ½ time pr. dag til at besvare personlige og telefoniske henvendelser samt mail fra (C)'s pårørende.

De pårørende skal respektere, at personalet har andre arbejdsopgaver end plejen af (C).

De pårørende skal respektere, at al henvendelse til personalet, når personalet opholder sig i øvrige beboeres boliger under ingen omstændigheder kan accepteres.

De pårørende skal respektere, hvis de øvrige beboere gør opmærksom på (verbalt/non verbalt), at de ikke ønsker deres tilstedeværelse i fællesarealerne.

De pårørende skal anvende en almindelig acceptabel omgangstone og tale i almindeligt toneleje."

Efter C's død fortsatte B med at komme på Plejecenter Y, bl.a. i forbindelse med rydning af C's lejlighed og senere som besøgsven for en af de andre beboere.

Af et notat af 12. januar 2004 udarbejdet af (...), konsulent for Ældre og Handicap, X Kommune, fremgår følgende om en hændelse på plejehjemmet den

9. januar 2004:

"Den 9. jan. 2004 kl. 16.30 bliver undertegnede ringet op af sygeplejerske (BH), der er ansvarshavende sygeplejerske i aftenvagte på plejecenter (Y).

BH oplyser, at (B) og (A) står på (Y) og forlanger, at der bliver låst op ind til bolig 1. BH har sagt at hun ikke har nøgle, men at hun kan ringe til en fra kommunen, som kan komme og tale med dem.

Jeg ankommer til (Y) kl. 16.55 og går ind for at tale med (A) og (B). Jeg har aftalt med BH og en anden aftenvagt, (...), at de skal opholde sig i lokalet, for at de kan høre, hvad der bliver sagt, når jeg taler med (B) og (A). (A) holder sig dog totalt i baggrunden, så det er kun (B) jeg taler med.

Jeg forsøger at sige goddag og kondolere. Det mislykkes totalt, idet (B) med meget ophidset stemme og vredt udtryk i ansigtet verbalt overfalder med ordene: 'Ja, så har (X) Kommune igen dummet sig. Det er dog utroligt, at I bliver ved med at lave så mange fejl'.

Derefter fremsætter (B) en lang række spørgsmål. Hun er stadig meget ophidset. Jeg kan ikke huske alt, hvad (B) sagde, men hun spørger flere gange, hvorfor jeg ikke kan låse hende ind i lejligheden, og siger, at jeg skal vise hende, hvor det står, at vi har ret til at skifte låsen ud. Desuden gentager (B) flere gange, at vi fra (X) Kommune lyver over for skifteretten, for vi har undladt at oplyse, at det drejer sig om en bolig med selvstændig huslejekontrakt.

På et tidspunkt lykkes det mig at få mulighed for at svare, at jeg ikke har en nøgle til boligen og at jeg, ud fra de retningslinier jeg arbejder efter, ikke har mulighed for at give hende adgang til boligen, når der ikke foreligger en skifteretsattest. Jeg siger også, at jeg ikke, her og nu, kan vise (B), hvor det står, at (X) Kommune har ret til at udskifte låsecylindren.

(B) siger, at BH har sagt, at hun ville ringe til en, der kunne låse op ind til boligen. BH siger, at det hun har sagt er, at hun kunne ringe til en fra kommunen, der kunne komme og tale med (B).

(B) vender sig nu mod BH og med højre arm hævet, råber hun til BH, at hun bare kan blande sig udenom.

(B) konstaterer herefter, at hun og ægtefællen har spildt deres tid, men at vi endelig ikke skal tro, at hun vil finde sig i, at hun ikke kan komme ind i boligen. (B) og (A) vil nu tage hjem og hente et koben, så de kan bryde døren op.

Herefter forlader (B) og (A) afdelingen. På vej ud gentager (B), at de tager hjem og henter et koben.

Straks efter går jeg op på kontoret på 1. sal for telefonisk at orientere (NA) om hændelsesforløbet.

Pludselig står (B) i døren og kommenterer samtalen. Jeg beder (B) vente til jeg er færdig med samtalen. Dette hører (B) overhovedet ikke. Hun er meget ophidset. Hun siger igen, at jeg skal vise hende, hvor det står, at vi har ret til at skifte låsen ud.

For anden gang gør jeg opmærksom på, at jeg vil have mulighed for at afslutte telefonsamtalen, inden jeg vil tale med hende. Dette anfægter ikke (B). Hun fortsætter sin talestrøm. Efter at jeg 3 gange forgæves har bedt hende vente, vælger jeg at lukke døren i for næsen af hende.

Gennem den lukkede dør får jeg af (B) besked på, at jeg er en led møgkælling. (B) forlader derefter (Y).

Jeg fortsætter telefonsamtalen og aftaler med NA at jeg skal kontakte (Z) Politiet, for at forhøre mig om det er en sag, politiet vil gå ind i.

Jeg kontakter (Z) Politiet, der lover at komme, hvis (B) vender tilbage med kobet og forsøger at bryde ind i boligen. Jeg tilbyder BH, at jeg gerne vil blive på (Y) hele aftenen, hvilket BH dog ikke synes er nødvendigt. Jeg orienterer derefter BH om, at hun skal ringe til politiet, hvis (B) vender tilbage og forsøger at bryde døren op ind til bolig 1. Jeg siger samtidig, at ingen af personalet på nogen måde skal forsøge at hindre (B) i at bryde døren op.

Jeg forlader (Y) ca. kl. 18.45.

Kl. 20.00 bliver jeg ringet op af BH, der fortæller, at (B) og (A) er vendt tilbage sammen med en låsesmed, som har åbnet døren. De er nu i lejligheden.

Politiet er underrettet, men vil ikke komme, når døren er åbnet af en låsesmed.

Mens jeg taler med BH forlader (B), (A) og låsesmeden (Y). De har sat en seddel på døren ind til bolig 1, hvorpå der står, at låsen, iflg. aftale med advokat (...), er udskiftet.

Jeg orienterer herefter NA telefonisk om hændelsesforløbet.

Derefter ringer jeg igen til BH for at høre, hvordan hun har det. Jeg tilbyder at jeg kan komme ud og tale med hende, eller hun kan ringe til mig, hvis hun får brug for at tale med nogen om aftenens hændelser.”

I en e-mail af 31. marts 2004 til en medarbejder i kommunen beskrev forstanderen på Y to episoder på plejecentret den 6. februar 2004 og 18. februar 2004. Af e-mailen fremgik bl.a. følgende:

”Jeg har to hændelser, som jeg ikke ved, om du/I kender:

060204:

(B) kommer med en kopi af ’Skifteretsattesten’, fordi hun skal hente 200 kr., som har været opbevaret i (Y)’s boks.

Jeg må kun se halvdelen af sedlen, da ’det nederste ikke kommer os ved’. Pengene udleveres.

Mens jeg er ved at finde pengene:

(B): ’Det undrer mig, at du har tid til at kopiere vores personlige sedler på døren, når du siger, at du har så travlt.’

(B): ’Du er lige så uduelig og fuld af løgn som dit vidunderlige personale. Bl.a. din kære veninde (...), som sidder derinde.’

Forstander (D): ’Jeg vil gerne be’ dig om at gå.’

(B): ’Du skal lytte til mig. Du er lige så falsk som alle de andre – du har skrevet til lægen.’

(D): ’Jeg vil gerne be’ dig om at gå!’

(B): ’Du lyver lige som alle de andre.’

(D): ’Jeg vil gerne be’ dig om at gå’ – samtidig da (B) bliver stående, går (D) ind i rygelokalet og lukker døren.

(B) river døren op og råber: ’Du er det mest arrogante menneske, jeg har mødt’, – hvorefter (B) omsider forlader lokalet og går ned af trappen.

Ovenstående blev nedskrevet straks efter episoden.

Flere personer var til stede og kan bekræfte det skete.

180204:

Fredag den 13/2 kl. 18 blev jeg kaldt ned i stuen for at hjælpe Gurli. På vej ud kalder (B) på mig.

Hun står med et brev i hånden, som hun gerne vil have en forklaring på. Det brev var et, som jeg havde skrevet til (...) for 2 et halvt år siden.

(B) var vred over at jeg var med i sammensvoringen på (Y). Som jeg forklarede, at selvfølgelig var jeg det.

(B) syntes bare jeg snakkede udenom og i det samme imens beboerne sad og spiste, sagde hun at vi havde været så dumme at indrømme at det var *mord* på hendes mor, og det sidste var ikke sagt i denne sag, og så gik hun.”

Af et uunderskrevet notat af 1. marts 2004 fremgår følgende vedrørende en telefonopringning af 26. februar 2004 fra B:

”Torsdag den 26. februar 2004 bliver undertegnede ringet op af (B), der indleder samtalen med at spørge, hvad det er for løgnehistorier jeg har bildt forsikringsselskaber ind.

Det er løgn, når jeg har oplyst, at hendes mors bluser er forvaskede.

Jeg svarer, at noget af det tøj jeg så, i forbindelse med at vi registrerede (C)’s tøj, var forvasket.

Jeg får igen at vide, at jeg er fuld af løgn og jeg jo også en gang tidligere måtte ændre forklaring – da jeg først havde oplyst (B) om, at tøj der ikke var registreret på optællingslisten ikke kunne erstattes for så senere at meddele at det alligevel blev erstattet. Jeg er en møgkælling.

(B) fortsætter sine beskyldninger om at jeg er fuld af løgn og siger at jeg endnu kan nå at redde æren, hvis jeg vil ringe til forsikringsselskabet og sige at jeg har bildt dem noget ind. Ellers vil (B) tage ind til forsikringsselskabet og vise tøjet frem.

Jeg oplyser, at jeg ikke har i sinde at kontakte forsikringsselskabet.

I øvrigt siger jeg ikke mere i løbet af den tid, jeg er i telefonisk kontakt med (B).

(B) konstaterer, at der herved er endnu et bevis på, at man i (X) Kommune er fulde af løgn.”

De fortsatte besøg førte til at borgmesteren for X Kommune i et udateret anbefalet brev som efter kommunens oplysninger blev afsendt den 24. marts 2004, skrev følgende til B:

”ANBEFALET

Vedr. uønsket tilstedeværelse på plejecentret (Y)

Jeg er gjort bekendt med, at du – også efter den endelige opsigelse af lejemålet og tømning af din afdøde moders lejlighed – med jævnlige mellemrum fortsat møder op på plejecentret (Y).

I den anledning og på grund af din hidtidige grove optræden over for personalet skal jeg herved meddele, at (X) Kommune i overensstemmelse med personalets ønske har truffet beslutning om at meddele dig følgende for at sikre beboernes og plejepersonalets tryghed:

Din tilstedeværelse på (Y) er nu og fremover på alle måder uønsket.

Vi beder dig respektere denne beslutning og henleder din opmærksomhed på straffelovens § 264 om personer, der uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted.

For god ordens skyld tilføjes, at det faktum, at du muligvis er besøgsven for en af beboerne, ikke ændrer kommunens beslutning, idet du i givet fald da må henlægge dine venskabsbesøg til lokaliteter uden for (Y).

Afslutningsvis bemærkes, at personalet er instrueret i straks at tilkalde politiet, hvis du mod formodning vælger ikke at respektere den trufne beslutning.”

Den 27. marts 2004 mødte B op på plejecentret Y for at besøge den beboer som hun var besøgsven for. Dette førte til at personalet tilkaldte politiet som bortviste B fra Y. Hun opholdt sig på det tidspunkt i beboerens private lejlighed/værelse. Samme dag skrev B til Z Politi og bad bl.a. om at få oplyst lov hjemlen for politiets indgriben.

Den 29. marts 2004 skrev A til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om ”borgmestertilholdet” og politiaktionen. A bad bl.a. om oplysninger om hvorvidt der var hjemmel til at udstede tilholdet, og om der var hjemmel til at inddrage politiet i en eventuel overtrædelse af tilholdet.

Den 31. marts 2004 skrev Politimesteren i Z bl.a. følgende til B:

”Jeg skal i den forbindelse oplyse, at politiet ikke afgiver sådanne generelle tilkendegivelser eller juridiske responsa vedrørende fortolkning af straffeloven. Såfremt De ønsker juridisk rådgivning, må jeg derfor henvise Dem til at rette henvendelse til en advokat.

Jeg kan dog til Deres orientering oplyse, at det af straffelovens § 264, stk. 1, fremgår:

’Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget

1) skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted,

2) undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil.’

Som det fremgår, skal der være tale om, at man har skaffet sig adgang ’uberettiget’, eller man skal ’uberettiget’ efter opfordring have undladt at forlade fremmed grund.

Med udtrykket ’uberettiget’ angives, at ikke enhver handling, der er omfattet af beskrivelsen, er strafbar, men at dette må afgøres efter en konkret vurdering, hvor der sker en samlet bedømmelse af den pågældendes opførsel, motiv, opholdets varighed, lokalitetens beskaffenhed, arten og omfanget af den sædvanlige færden på steder, etc. (Knud Waaben, Specielle del, side 242).

Nr. 1:

Ifølge Den kommenterede Straffelov 7. omarbejdede udgave, side 336, er et udlejet værelse ’fremmed’ i forhold til udlejeren.

Dette betyder således, at et udlejet værelse er ’fremmed’ i forhold til udlejeren. Med hensyn til forståelsen af hvorvidt der er tale om, ’ikke frit tilgængeligt sted’, er det afgørende ikke, om indgangen er låst, men stedet skal have karakter af et lukke.

Nr. 2:

Efter straffelovens § 264, stk. 1, nr. 2, straffes den ’der undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil’. Bestemmelsen omfatter også andre private områder end de ikke frit tilgængelige, og bestemmelsen har herudover selvstændig betydning, når adgangen til stedet ikke er skaffet på ulovlig måde.

Det ovenfor anførte betyder således, at der i en sag, hvor en person – med begrundelsen at pågældende skal besøge en beboer i en ejendom – skaffer sig adgang til f.eks. en trappeopgang eller undlader at forlade en sådan efter at være blevet opfordret hertil, i vurderingen af om dette er uberettiget, skal ske en samlet bedømmelse af den pågældendes opførsel, motiv, opholdets varighed, lokalitetens beskaffenhed, arten og omfanget af den sædvanlige færden på stedet etc.

Er der således tale om, at en person alene foretager en ’sædvanlig’ færden via trappeopgangen for at besøge en beboer, vil en sådan færden som udgangspunkt ikke være ’uberettiget’ i relation til straffelovens § 264, stk. 1, men f.eks. den pågældendes opførsel kan gøre, at den konkrete færden er ’uberettiget’ og dermed en mulig overtrædelse af straffelovens § 264.

Afslutningsvis skal jeg oplyse, at der af retsplejelovens § 108 fremgår, at det er politiets opgave at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne.

Politiet vil således kunne blive tilkaldt, såfremt det findes nødvendigt for at opretholde fred og orden, og skal i den forbindelse påse om, der eventuelt er tale om en overtrædelse af love eller vedtægter.”

Politimesteren uddybede sit svar i brev af 29. april 2004 og skrev følgende:

”Ved faxskrivelse af 5. april 2004 har De, i forbindelse med at politiet den 27. marts 2004 efter at være blevet tilkaldt til stedet bortviste Dem fra plejehjemmet (Y), og i tilknytning til skrivelse af 31. marts 2004, forespurgt om De i forbindelse med bortvisningen er sigtet for noget.

Jeg skal hermed oplyse, at De ikke i forbindelse med episoden er sigtet for overtrædelse af nogen lovovertrædelse.

Det er til sagen oplyst, at politiet den 27. marts 2004 bortviste Dem fra plejehjemmet (Y), idet det over for politiet blev oplyst, at Deres tilstedeværelse – til dels grundet tidligere episoder på plejehjemmet – skabte nervøsitet hos beboerne og personalet på stedet. Politiet skønnede derfor for at opretholde fred og orden på plejehjemmet, at det var nødvendigt at bortvise Dem. Dette skete med hjemmel i retsplejelovens § 108, hvorefter politiets opgave blandt andet er at opretholde sikkerhed, fred og orden.

Jeg skal afslutningsvis bemærke, at det til sagen er oplyst, at De dels i forbindelse med bortvisningen blev orienteret om, at De ikke var sigtet for en lovovertrædelse, ligesom der efterfølgende telefonisk samme dag skete underretning om, at der ikke var rejst sigtelse mod Dem.”

I et brev af 3. maj 2004 oplyste Indenrigs- og Sundhedsministeriet at ministeriet havde videresendt A's henvendelse til Statsamtmanden for (...) Amt som fører tilsyn med X Kommune (Tilsynet).

Den 10. maj 2004 klagede A til mig bl.a. over ”borgmestertilholdet”.

Tilsynet skrev den 17. maj 2004 herefter bl.a. følgende til A:

”Tilsynet har gennemgået det af Dem fremsendte materiale i sagen.

På den baggrund finder Tilsynet ikke grundlag for at antage, at der i sagen foreligger ulovlige forhold, der er omfattet af Tilsynets kompetence.

Kommunen kan selv fastsætte en række forskrifter, herunder ordensreglementer og lignende, der regulerer anvendelsen af kommunens bygninger og samtidig vedrører borgernes forhold til de pågældende institutioner. Udstedelsen af sådanne forskrifter kan basere sig på den kommunale ejendomsret eller ledelsen af de kommunale institutioner.

Kommunerne er ved fastlæggelsen af indholdet af sådanne ordensforskrifter begrænset af almindelige offentligretlige retsgrundsætninger. Tilsynet kan påse om forskriften efter dens indhold strider mod lovgivningen, men ikke om en kommunes dispositioner i konkrete tilfælde er i strid med sådanne uhjemlede forskrifter, jf. betænkning nr. 1395 fra 2000, der omhandler statens tilsyn med kommunerne.

Tilsynet foretager sig herefter ikke videre i anledning af Deres henvendelse.”

A sendte tilsynets svar til mig.

Den 11. oktober 2004 anmodede jeg tilsynet og X Kommune om udtalelser om ”borgmestertilholdet” og om udlån af sagens akter.

Jeg skrev bl.a. følgende:

”Jeg beder (X) Kommune om at redegøre for baggrunden for beslutningen om forbuddet mod at (B) besøger plejecentret. Jeg beder i den forbindelse særligt om at kommunen nærmere redegør for hjemmelsgrundlaget for beslutningen.

Det fremgår af sagens bilag at (B) efterfølgende den 27. marts 2004 blev bortvist fra plejecentret af politiet. Som jeg forstår (A) og (B), opholdt (B) sig i en beboers private lejlighed/værelse. Dette skete på baggrund af en invitation fra den pågældende beboer.

Jeg beder (X) Kommune om nærmere at redegøre for omfanget af besøgsforbuddet. Såfremt besøgsforbuddet tillige omfatter beboernes egne opholdsrum, beder jeg kommunen redegøre nærmere herfor, herunder tillige hjemmelsgrundlaget for at forbyde besøg der foregår i beboernes private opholdsrum.

...

Jeg beder tilsynet om at kommentere (X) Kommunes redegørelser i sagen. Endvidere beder jeg tilsynet om at redegøre nærmere for tilsynets behandling af (A)'s henvendelse.”

Den 24. maj 2005 modtog jeg udtalelser af den 17. marts 2005 og den 23. maj 2005 fra henholdsvis X Kommune og Statsamtmanden for (...) Amt. Af udtalelsen fra X Kommune fremgik følgende:

”Nærmere bestemt drejer det sig om et brev, der er afsendt den 24. marts 2004 til (B) og underskrevet af borgmester (...), som meddeler, at (B)'s tilstedeværelse på (Y) nu og fremover på alle måder er uønsket.

Sagen havde telefonisk været drøftet med (Z) Politi med henblik på at opnå et egentligt polititilhold, men da situationen på (Y) skønnes så tilspidset, at det var nødvendigt med en omgående reaktion, blev det af tidsmæssige årsager opgivet at søge rejst sag om tildeling af polititilhold.

Som det fremgår af brevet, var kommunens beslutning begrundet i hensynet til beboernes og personalets tryghed.

(B), hvis moder, (C), var beboer på plejecentret fra den 15. december 2001 og indtil sin indlæggelse og død den 7. januar 2004, har igennem flere år og med stigende intensitet chikaneret og truet plejepersonalet. På et tidspunkt i en sådan grad, at fagforeningen den 17. november 2003 følte sig foranlediget til at meddele, at fagforenings-personalet ville blive trukket væk fra pleje af (B)'s moder, såfremt der ikke blev fundet en tilfredsstillende løsning på arbejdsvilkårene.

Der havde forgæves været afholdt adskillige møder med (B) og udarbejdet samarbejdsaftaler og retningslinjer i håb om at få en positiv dialog og finde en omgangsform, som kunne skaffe personalet fornuftige arbejdsvilkår og moderen og de øvrige beboere stabil pleje.

Til personalets store overraskelse og forskrækkelse fortsatte (B) efter moderens død med at komme på (Y), hvor hun dels kontaktede beboerne på fællesarealet og dels besøgte en beboer, (...), i dennes lejlighed.

Hoveddøren er aflåst om aftenen, men (B) havde tilsyneladende ikke afleveret sin nøgle i forbindelse med moderens død, så hun låste sig selv ind og genoptog i øvrigt sine chikanerier mod personalet, herunder nu også med påstand om, at de havde slået hendes moder ihjel.

...

For så vidt angår omfanget af det udstedte 'forbud' var kommunen naturligvis klar over, at man ikke kunne forbyde (B) at besøge en beboer i dennes private hjem, hvis hun er inviteret af denne. Problemet var imidlertid det, at (B) af egen drift tog uønsket kontakt til forskellige beboere, som så måtte trække sig tilbage til deres private lejlighed.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at omtalte (...)’s barnebarn, der blev opsøgt af (B), på et tidspunkt fandt det nødvendigt at skifte telefonnummer, fordi hun var utryg ved (B) og dennes stadige henvendelser.

Meddelelsen til (B) går alene ud på, at man beder (B) respektere kommunens beslutning om, at hun er uønsket på (Y).

Med hensyn til hjemmelsgrundlaget så er det kommunens opfattelse, at (Y) ikke er et frit tilgængeligt sted, og det er endvidere efter en samlet vurdering kommunens opfattelse, at (B)'s adfærd og motiver for at komme på (Y) gjorde hende uberettiget til at skaffe sig adgang til (Y), i hvert fald efter moderens død. Af samme grund henviste kommunen i sit brev til (B) til straffelovens § 264.”

Af tilsynets udtalelse fremgik bl.a. følgende:

”Ved behandlingen af klagen fra (A) lagde Tilsynet vægt på, at ledelsen af en offentlig institution kan udstede generelle regler for regulering af retsforholdet mellem institutionen og dens brugere. Ud over betænkning nr. 1395/2000 kan der i den forbindelse henvises til en dom trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1988, s. 731, hvor landsretten fastslog at den ansvarlige for driften af en offentlig institution kunne fastsætte almindelige forskrifter for publikums adfærd på institutionens område for at sikre institutionens overordnede funktion, så længe der herved blev varetaget saglige hensyn til institutionens drift.

Det må som følge heraf antages, at borgmesteren som øverste leder af kommunens institutioner konkret og begrænset af almindelige offentligretlige retsgrundsætninger, såsom princippet om saglighed i forvaltningen, lighedsgrundsætningen mv., kan træffe beslutning om færden og opførsel på kommunens institutioner.

Det er således Tilsynets opfattelse, at borgmesteren kan træffe beslutning om, at en person, såfremt denne forstyrrer god ro og orden, ikke må opholde sig på en kommunal institution.

Som nævnt ovenfor kan Tilsynet påse, om borgmesterens disposition er i overensstemmelse med offentligretlige grundsætninger. Vi burde derfor have indhentet en udtalelse fra kommunen for at påse dette.

På baggrund af den nu foreliggende udtalelse af 17. marts 2005 fra (X) Kommune har Tilsynet derfor vurderet om borgmesterens tilkendegivelse til (B) om, at hendes tilstedeværelse på (Y) er uønsket, strider mod offentligretlige retsgrundsætninger.

Tilsynet finder ikke grundlag for at antage, at borgmesteren ikke ved sin tilkendegivelse har varetaget saglige hensyn. Tilsynet finder endvidere ikke grundlag for at antage, at tilkendegivelsen gik videre, end hvad der var nødvendigt for at varetage formålet.

For så vidt angår spørgsmålet om (B)'s adgang til at besøge beboerne i beboernes private opholdsrum kan det anføres, at Tilsynet i sin udtalelse af 17. maj 2004 har lagt til grund, at der er tale om et kommunalt drevet plejecenter, hvor beboerne har private lejligheder, der er lejet gennem det kommunale ældreboligselskab. Det bemærkes, at det er sædvanligt, at plejeboliger lejes som almene boliger, og at der også udøves arbejde af plejepersonalet i de private lejligheder.

Tilsynet har ikke i sin udtalelse sondret mellem fællesrum og de private beboelsesrum.

Kommunen har i sin udtalelse af 17. marts 2005 anført, at 'man naturligvis er klar over, at man ikke kunne forbyde (B) at besøge en beboer i dennes private hjem, hvis hun er inviteret af denne. Problemet er imidlertid det, at (B) af egen drift tog uønsket kontakt til forskellige beboere, som så måtte trække sig tilbage til deres private lejligheder.'

Tilsynet må derfor lægge til grund, at det ikke har været kommunens hensigt at forbyde (B) at besøge en beboer i dennes private hjem, hvis den pågældende beboer ønsker dette.

Endelig bemærkes, at den omstændighed, at der i borgmesterens brev til (B) henvises til straffelovens § 264 efter Tilsynets opfattelse skal ses i sammenhæng med, at det samtidig er anført i brevet, at personalet er instrueret i straks at tilkalde politiet, hvis (B) ikke respekterer beslutningen, således at den strafferetlige vurdering skal foretages af politiet."

Den 30. maj 2005 sendte jeg udtalelserne til A med henblik på hans bemærkninger. I e-mail af 31. maj 2005 bad A mig om at få kopi af de bilag som var vedlagt X Kommunes udtalelse. Den 7. juni 2005 bad A om at få indsigt i alle de akter der indgik i min behandling af sagen. Jeg skrev herefter til A i brev af 20. juni 2005 at jeg ikke kunne afgøre en anmodning om aktindsigt i materiale som jeg havde modtaget fra en myndighed. Jeg havde derfor anset det for mest korrekt at sende A's henvendelser til tilsynet som en anmodning fra A til såvel tilsynet og X Kommune om aktindsigt i sagen, navnlig for så vidt angik bilagene til kommunens udtalelse af 17. marts 2005.

Tilsynet sendte den 28. juni 2005 sagen til X Kommune med anmodning om stillingtagen til indsigt i sagen. I en udtalelse af 5. oktober 2005 til tilsynet fastholdt X Kommune en tidligere afgørelse af 15. marts 2004 om at der ikke kunne meddeles aktindsigt i brev af 17. november 2003 fra fagforeningen til X Kommune og referat af møde afholdt på Y den 15. september 2003.

I e-mail af 22. november 2005 skrev A til mig at det "lod til at have lange udsigter" med hensyn til svar fra tilsynet vedrørende A's aktindsigtsanmodning. For at fremme sagen frafaldt A ønsket om generel aktindsigt, men opretholdt sin anmodning om at få kopi af bilagene til X Kommunes udtalelse af 17. marts 2005. Den 8. december 2005 skrev jeg til A at ombudsmanden ikke forelægger de sagsakter som myndighederne har sendt til ham, for klager. Hvis klager ønsker at blive gjort bekendt med indholdet af disse dokumenter, sender ombudsmanden efter fast praksis sagsakterne til myndighederne med henblik på at myndighederne tager stilling til om der kan gives aktindsigt heri. Jeg oplyste at jeg derfor havde sendt en kopi af A's e-mail til tilsynet som en anmodning fra A om at behandlingen af hans anmodning om aktindsigt blev fremskyndet.

Den 22. december 2005 tog tilsynet stilling til spørgsmålet om aktindsigt. Tilsynet gav A indsigt i sagens akter med undtagelse af de to dokumenter nævnt i kommunens udtalelse.

I e-mail af 8. februar 2006 fremkom A med sine bemærkninger til kommunens og tilsynets udtalelser. A skrev bl.a. at de bilag han havde fået aktindsigt i, var "en samling ensidige og subjektive notater og

betragtninger med faktuelle fejl". A fremhævede i den forbindelse at B efter morens død *havde* afleveret sine nøgler til Y og dermed ikke havde tiltvunget sig adgang til stedet. Det var desuden A's opfattelse at X Kommune "talte med to tunger" når kommunen på den ene side skrev at den var klar over at man ikke kunne forbyde B adgang til en beboers private hjem, og på den anden side skrev at B måtte henlægge sine venskabsbesøg til lokaliteter uden for Y.

Ombudsmandens udtalelse

"1. Afgrænsningen af min undersøgelse

Min undersøgelse af sagen angår udelukkende (X) Kommunes og tilsynets afgørelser vedrørende besøgsforbuddet og sagsbehandlingen i forbindelse hermed.

Jeg tager således ikke stilling til Politimesteren i (Z)'s sagsbehandling og heller ikke til (X) Kommunes og tilsynets afgørelser om aktindsigt i sagen.

2. Plejecentret (Y)

Jeg må efter det oplyste, lægge til grund at plejecentret (Y) er drevet af (X) Kommune, men at beboernes lejligheder er private, lejet gennem det kommunale ældreboligselskab, jf. bl.a. tilsynets udtalelse af 23. maj 2005.

Jeg går på den baggrund også ud fra at de private lejligheder er omfattet af lov om leje af almene boliger (lovbekendtgørelse nr. 394 af 2. maj 2006), og at den pleje mv. som udøves af kommunen dels i de private lejligheder og dels på fællesområderne, sker efter reglerne i lov om social service (lovbekendtgørelse nr. 929 af 5. september 2006).

3. Hjemmelsgrundlaget for kommunens beslutning

Sådan som (X) Kommunes beslutning af 24. marts 2004 er formuleret, er det efter min opfattelse uklart hvilket hjemmelsgrundlag kommunen har benyttet. Kommunen har henledt (B)'s opmærksomhed på bestemmelsen i straffelovens § 264, men det fremgår ikke om kommunen har anvendt og opfattet bestemmelsen som (direkte) hjemmel for sin beslutning. Dette fremgår heller ikke klart af kommunens udtalelse til mig af 17. marts 2005.

Da kommunen ønskede at undgå (B)'s tilstedeværelse på plejecentret (Y), havde kommunen efter min opfattelse følgende muligheder:

1) Kommunen kunne meddele (B) at hendes tilstedeværelse på plejehjemmet ikke var ønskelig, og samtidigt tilkendegive at kommunen ville rette henvendelse til politiet hvis ikke henstillingen blev efterkommet (advarsel om politianmeldelse). Alternativt kunne kommunen tilkendegive at den selv ville udstede et besøgsforbud hvis henstillingen ikke blev efterkommet (advarsel om besøgsforbud).

2) Kommunen kunne rette henvendelse til politiet med henblik på at politiet vurderede om der var grundlag for at anvende bestemmelserne i straffelovens § 264 eller § 265.

3) Kommunen kunne selv med hjemmel i anstaltsforhold forbyde (B) at komme på (Y).

Ad 2. Efter bestemmelsen i straffelovens § 264 straffes den som 1) uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted eller 2) undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil.

Kompetencen til at vurdere om der skal rejses en sag vedrørende overtrædelse af straffelovens § 264, tilkommer ikke (X) Kommune, men politiet. (X) Kommune kunne derfor *ikke* på grundlag af straffelovens § 264 forbyde (B) at besøge (Y).

Efter bestemmelsen i straffelovens § 265 straffes den der krænker nogens fred ved trods forud af politiet given advarsel at trænge ind på ham, forfølge ham med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham.

Strafansvar er ifølge bestemmelsen betinget af en forudgående advarsel (tilhold). Tilhold gives af politiet. (X) Kommune kunne således heller ikke selv anvende bestemmelsen i straffelovens § 265 eller give en advarsel hvis overtrædelse var sanktioneret af strafansvar efter bestemmelsen.

Ad 3. Der foreligger ingen skrevne regler om spørgsmålet om kommunens mulighed for at udstede forbud mod at besøge et kommunalt drevet plejecenter.

Jeg er imidlertid enig med tilsynet i at der inden for rammerne af det såkaldte anstaltsforhold kan træffes beslutninger vedrørende klientellet – i dette tilfælde plejecentrets brugere. Betragtningen er den at når anstalts eksistens er forudsat i lovgivningen, må der i denne forudsætning ligge den tilstrækkelige hjemmel til at fastsætte regler og træffe konkrete beslutninger vedrørende brugernes forhold der er nødvendige for at få anstalten til at fungere. Det er imidlertid en forudsætning for anvendelsen af et indgreb at det er nødvendigt ud fra anstaltsformålet, og der ikke findes andre mindre indgribende midler. Jeg henviser til Jens Garde mfl., Forvaltningsret, Almindelige Emner, 4. udgave (2004), side 213ff.

Jeg kan også henvise til den dom som tilsynsrådet har nævnt i sin udtalelse af 23. maj 2005 (trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1988, s. 73ff), som vedrørte et forbud mod at medtage en hund på et bibliotek. Landsretten udtalte i denne sag at den for driften af en offentlig institution ansvarlige for at sikre institutionens overordnede funktion kan fastsætte almindelige forskrifter for publikums adfærd på institutionens område. Herudover kan nævnes en dom trykt i Ugeskrift for Retsvæsen for 2001, s. 83ff, hvor en bortvisning fra et AMU-center af en muslim der havde overtrådt et forbud mod at bede et bestemt sted, blev anset for berettiget. I Landsrettens præmisser, som blev tiltrådt af Højesteret, er bl.a. anført at de af ledelsen truffede beslutninger ikke kunne anses for forskelsbehandling af sagsøgeren på grund af hans religiøse tro, men alene som dispositioner der skete med henblik på opretholdelse af den af hensyn til centrets funktion nødvendige ro og orden.

I ombudsmandens praksis er det også lagt til grund at hjemlen til indgreb efter omstændighederne kan følge af anstaltsforhold under forudsætning af at indgrebet er sagligt og proportionelt. Se bl.a. de sager der er nævnt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1976, s. 105 ff*, for 1978, s. 369 ff*, for 1988, s. 221 ff*, for 2003, s. 248 ff*, og for 2004, ss. 498 ff*.

Kommunen angav som begrundelse for at meddele (B) at hun var uønsket på (Y), hendes 'grove optræden over for personalet'. I udtalelsen til mig er dette uddybet, og kommunen har skrevet at (B) 'igennem flere år og med stigende intensitet har chikaneret og truet plejepersonalet'. Kommunen har tilføjet at der forgæves havde været holdt adskillige møder med (B) og udarbejdet samarbejdsaftaler og retningslinjer i håb om at få en positiv dialog og finde en omgangsform som kunne skaffe personalet fornuftige arbejdsvilkår og moren og de øvrige beboere stabil pleje.

Efter min gennemgang af sagen og på baggrund af de ovenfor citerede notater udarbejdet af personalet kan jeg imidlertid ikke kritisere at kommunen af hensyn til plejecentrets drift anså det for nødvendigt at meddele (B) at hun ikke længere kunne besøge (Y). Det retlige grundlag for en sådan meddelelse kunne være en af de ovenfor nævnte tre muligheder, dvs. henstilling med advarsel om politianmeldelse eller besøgsforbud, politianmeldelse eller besøgsforbud med hjemmel i anstaltsbetragtninger. Jeg har i denne forbindelse lagt til grund at kommunen ikke ville forhindre at (B) besøgte beboerne i deres private lejligheder efter invitation fra disse, jf. kommunens udtalelse til mig af 17. marts 2005.

Det fremgår af sagen at der ikke samtidig med meddelelsen til (B) blev indgivet politianmeldelse. Derimod er det uklart om meddelelsen til (B) skal opfattes som en henstilling med advarsel om politianmeldelse – jf. henvisningen til straffelovens § 264 – eller som et besøgsforbud.

Jeg mener at det er kritisabelt at det ikke klart fremgik hvad der var det retlige grundlag for kommunens brev af 24. marts 2004 til (B). Det hjemmelsgrundlag som beslutningen var truffet på grundlag af, burde således have fremgået af beslutningen.

Herudover er det min opfattelse af det klart burde have fremgået af kommunens beslutning at kommunen ikke ønskede at forhindre at (B) besøgte beboerne på (Y) i disses private lejligheder hvis det skete efter invitation fra beboerne.

Jeg har gjort tilsynet og (X) Kommune bekendt med min opfattelse.

4. Tilsynets sagsbehandling

Tilsynet har i sin udtalelse til mig af 23. maj 2005 anført at tilsynet *kunne* tage stilling til om borgmesterens disposition var i overensstemmelse med offentligretlige grundsætninger, og at tilsynet i forbindelse med sin oprindelige behandling af sagen burde have indhentet en udtalelse fra (X) Kommune. Jeg har noteret mig dette, men foretager mig ikke mere.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i anledning af Deres henvendelse. Deres bilag vedlægges.”

NOTER: (*) FOB 1976, s. 105, FOB 1978, s. 369, FOB 1988, s. 221, FOB 2003, s. 248, og FOB 2004, s. 498.